

ГЛАС ИСТИНЕ.

Лист за црквене проповеди, хришћанску поуку,
духовну књижевност, животописе, старине и православне црквено-народне потребе.
Уредник: САВА ПЕТРОВИЋ.

Бр. 4.

У Новоме Саду 28. Фебруара 1889.

Год. VI.

Б Е С Е Д А

коју је говорио 25. децембра 1888. Светозар Димитријевић, капелан и вероучитељ у Суботици, о педесетогодишњем јубилеју Јована Радића, пароха суботичког.*)

Пречасни оче! Љубазни саслужитељу мој!

Мало час изговорене речи, — којима на овом светом месту прославили смо Творца за превелику милост његову, којом ево дочекасте педесету годину трудног вам службовања, као слуга Божијег св. олтара, — тако ме потресоше, да не знам, хоће ли овај малени цветак благодарности, кога ево у венац педесето-годишње славе ваше уплећем, са сузама радости — више, — него ли са заслугама вашима искићен бити. А и иначе врло се слабирем осећам, да заслуге ваше, које сте ви за тих 50 година, ревностним обделавањем поверенога вам винограда господњег стекли, достојно увенчам.

Једва тек што се четир године навршило, како сам и ја, тешко, пуно одговорности бреме свештеничко на се примио; па ми још и данас страшнима звуче оне речи, којима се, при предавању св. агнеца, ново посвећени свештеник заклиње: да поверени му св. агнец сачува у чистоти, до последњег часа живота свога; јер тако му Бог помогао!

Страшна је то заклетва; тешка је дужност; врло је тешко, данас, под

теретом разних варљивих, примамљивих светских искушења ту дужност савесно испуњавати; а још је теже, — шта више немогуће је смртном човеку — да достојно награди савестан рад правог свештеника.

Ми не можемо ни тражити такве награде на земљи; наш рад ће да наплати Господар — кога служимо.

Но и поред свега тога, и нас, као и свакога смртнога човека, ипак неко пријатно осећање обузме, блажени смо, када у народу, који нам је поверен и у коме деламо, за савестан рад, знаке признања видимо; када љубав њихову имамо, када синовњу оданост, приврженост њихову стечемо.

Па радујете се дакле оче! и веселите се; јер ваш рад у повереном вам народу не беше бескористан; здраво семе науке ваше падало је на плодну њиву. Стекли сте признања; стекли сте љубави; стекли сте синовње оданости код пастве ваше. — Погледајте само свуда у наоколо, па видите, како сија радост на лицима духовних синова ваших, што доживеше, да им добри пастир, мили отац њихов слави педесету годину духовничке службе. Чујте како им побо-

*) О прослави ове свештеничке 50-годишњице донели смо извештај међу „Белешкама“ у 2. броју овога листа.

жна душа збори: „Оче! по века су нам руке твоје благодат божју давале; по века су нас мудра уста твоја очинским саветима служила; по века си нас у жалости тешио, а у радости веселио се с нами; у невољи, очинску помоћ си свагда пружао. Хвала ти за то, оче, хвала; — и Бог те благословио! Али још немој малаксати; немој нас оставити; ево где шиљемо топле молитве Оцу свију нас, да те још на дуго, здрава и чила нама поклони!“

Па ево и мене, духовни оче мој, који си ме у веру православну увео; који си ми други отац био. Јер отац ме је родио, ал ти си ме препородио. Од те-

бе сам слушао и учио се моралу; твојој духовној настави имам да благодарим за оно племенито осећање, што га у грудима својим носим и гајим. Ти си ме одушевио и за овај чин, кога на себи носим: и једино твоме заузимању имам да захвалим, што данас, у миломе родном месту мом, као свештеник духовну службу вршим. И ја ти ево, као добротвору мом, у знак благодарности поздрављам педесето-годишњу славу твоју; поздрављам ти, и молим ево Вишњегу Творца, да те са животом, чилим здрављем и срећом благослови, те да би у потпуној крепости и седамдесетпето-годишњицу прославити могао! Живио!

О НАЗАРЕНСТВУ.*)

(Свршетак.)

О одношају Назарена према својим једновернима и другима.

Човек, који није долазио у додир с Назаренима и с њима није имао посла, судећи по њиховој спољашњости и њиховом разговору, може се пре преварити дати него онај, који је у разним приликама могао провидети сву препреденост и фарисејство и у разним одношајима упознати њихов спекулативни — чивутски дух.

Ни близу нису онакви какви се праве и пред простим и непознатим светом показују. Стари фарисеји у новом облику. Хвалишу се да истину говоре и правду творе, а овамо лажу и неправду чине; кажу да се владају по св. писму, које учи: „твоја реч нека је: да, да, не, не,“ а кад тамо околише, те још како. Како вешто уму да опорекну оно, што су обећали и рекли! Врло се вешто уму у лажи да нађу.

Они који су крштени боље пролазе од оних који нису крштени, јер они последњи више раде првима. Пра-

ве су језујите. Радо се користе простотом других људи. Назарен се не мора бринути да свој поступак привидно оправда, као језујита т. ј. да употреби *reservatio mentalis* —, већ просто ти каже: „ти видиш.“ Не таје, већ веле: „Није грех окатог преварити.“ У превари не штеде никог па ни свог једноверног. Он просто каже свом једноверном: „тако је право;“ „тако сам нашао за добро;“ „тако си ми учинио ти добро.“

Један је Назарен узајмио другом Назарену 50 ф. Веровник је држао да ће му дужник тај новац усвоје време врати укупно, као што је и уговорено, а к' томе још, да ће му дужник учинити оно, што је обећао као камату т. ј. да ће га колима помоћи кад буде извозио храну. Дужник није ни једно обећање испунио. Нит је вратио сав новац укупно, нит оног кол'ма помогао. Враћао је дуг како му се свидело да је њему добро, а ономе како било. Кад се веровник опоменуо т. ј. кад му је овај исплатио, он није имао

*) Види бр. 23. „Гласа Истине“ 1888. год. стр. 364.

тих 50 фор., јер не примивши их у гомили, новац се потрошио. А и каже се да је „форинтача промењена као и потрошена.“ Кад га веровник упита: зашто му није вратио новац укупно, као што је уговорено, и што га није колима послужио, будући да га је више пути позивао, — дужник му одговори: „па ја те нисам преварио, ја сам ти новац вратио; ти си ми учинио добро, а с колима ћу ти помоћи, кад ми буде могуће.“ Кад је веровник видео, да се само од њега тражи — он није био још крштен, а дужник је крштен, — да само он другом чини добро, а други њему зла; кад је видео, да се ту претворством живи, одмах иступи из заједнице.

Је л' такав поступак дужников оправдан? Ко се много размеће да се влада по науци Христовој, по св. јеванђељу, сме ли захтевати да неко њему само учини добра, а другоме како било? Моје добро — особито кад сам од тебе захтевао сам — не сме бити твоје зло. Кад је мени Господ заповедио да чиним добра, и теби је исто тако.

„Чатци“ најбоље прођу. Кад год су највеће радње, онда они нађу да иду у друга села ил у вароши на договор. Па није право, да им добро пропадне. Ко ће да уради већ они, који нису савршени — у лажи и превари. Тог једног раденика — и онако тај од све глоте у кући најмање ради — замену других 6—7. За једног добије толико њих!

Многи услед таквих и тима сличних поступака увиде, да су Назарени с поља чисти, а из нутра пуни неправде и нечистоте, те иступају из заједнице.

Назаренима је забрањено женити се са женском које друге вероисповести. Али како вешто уму они да изиграју то наређење, па опет — како они кажу — да се оправдају?! Кад

не нађе међу њиховим женским такоу, која му к' срцу иде, а он онда иступи из заједнице, те се ожени са женском друге вероисповеди, за тим се опет врати натраг, па се, као бајаги, покајао и с' тим је свршено. И ожењен и оправдан?!

Људе друге вероисповеди ни најмање не штеде Назарени. Само може л' да извуче корист од њега, превариће га. Кажу, није се требао дати преварити кад има очи. Туђу неразумност, слабост, невољу и т. д. употребљују на своју корист. Њихов лењи ход, тих говор, лукава озбиљност служи им за мрежу, у коју лове слабе и неразумне жртве. Прави вуци у јагњећој кожи.

Да расветлимо неким примерима.

Један је Назарен са једним православним водио своју краву на вашар. На путу ће запитати Назарен православног: „да л' може крава два телета да отели?“ Овај ће му рећи: „Може, и знам да је тога и тога крава отелила два телета више пута.“ „Мора да је“, рећи ће Назарен, „моја крава такве пасмине. Она се је као што знаш изјаловила, али мора да је остало још једно теле у њојзи, јер гле како је трбушаста.“ Онај га погледа и рекне: „Зар ти не знаш, да кад се изјалови крава ил' ма какво марвинче, изјалови све па ма било 5 до 6 комади.“ „Оно тако је“, рећи ће Назарен, „ал' може бити да код моје није тако“ — наравно, јер сад иде вашар, па ако не слаже, мање ће добити за краву. — Православни на то је ућутао, ал је пазио како ће на вашару купцима рећи. Кад дође купац, а Назарен рече, да је крава степона и купац је под тим условом купи. Кад га православни запита: зашто је преварио купца? овај му рече: „ко зна да л' се сасвим изјаловила?“ Православни приповеда тај случај, и прочу се тај глас, и кад га многи питаху

и пребациваху, он им одговараше: „е па ја сам се покајао.“ Покајао се, као што он каже, али је учинио превару хотимично, са знањем. Покајао се је, ал' да до прве прилике опет учини грех.

Назарен кад продаје своје марвинче, он ће га хвалити боље него други ко, па ће га у томе и други његов једноверни помоћи. Па да му је марвинче пуно мана, он ће тврдити да нема ни једне и да га продаје, што му не треба више, а међу тим чим га се отресе, купује друго. А ако купац после уочи погрешку на марвинчету и рекне му, да то марвинче има погрешку, а он ће му на то рећи: „ти видиш.“ Он је савршено лагао, јер је добро знао за те погрешке, е ал' његова је корист захтевала да слаже.

Два су рођена брата. Један је Назарен, други је православан. Назарен много боље стоји но његов брат, јер је преварио брата при подељењу, али је ипак од брата често позајмљивао ово ил' оно; брат му је давао свагда, и ако је две ил' више од исканих ствари имао, давао му је ону, која је боља била. Догађало се, да и овај брат позајми у њега, но овај — Назарен — му је давао од две ствари гору и лошу. Кад га је брат запитао: зашто му даје ону, коју не може употребити, овај му кратко одговори: „е, нећу ја имати кад мени буде требало.“ Он се правдао, да му је дао заискану ствар, а што се он није помогао с њоме, то њега није брига; он је испунио Христову заповед: „ономе који иште у тебе, подај.“ Фарисеј, како му је учинио? Никако! Зар је Христос мислио да тако чинимо један другом? То је још горе, него да му није дао, јер га је варао. Сад је почео и овај њему тако да чини, и тад су престали позајмљивати се.

Један господар затражи од Наза-

рена да га одвезе до оближњег места, будући да је он и њему учинио добро неко. Овај му одговори, да кола нису справна и он не може, пошто је недеља, а коње ће му дати, само нека нађе кола и кочијаша. Исти господар потруди се и нађе кола и кочијаша; кад је послао по коње, Назарен ће: „е не знам, не могу дати коње, није ми слободно“. Тако господар преварен у последњем часу, не могаше отићи куд је требало. Није ли то превара?! Назарену је било довољно да угне раменима, и оправдан је. Дакле, и лагати и неучинити грех!!

Један православан умре, и син његов, који је Назарен, не дође му на погреб. Мати га после погреб запита: „Зашто сине не дође да оца испратиш?“ Он ће јој: „Не стоји ми се“. „А да л' се стоји“, рећи ће мати, „да тражиш и ти који рог од куће?“ Он јој одговори: „Стоји се, и право је“. „Дакле, право је; па за што ниси му барем, као оцу свом, дао направити један сандук, јер у то мећете и ваше људе, него си оставио да овај млађи брат све то и друго што је потребно учини?“ Син ће јој рећи: „То сам требао, ал сам заборавио.“ — Леп изговор! — „Заборавио си да треба, ал ниси заборавио да тражиш део од имања. Знаш како си казао: до 20-те године имали сте моју бригу, а од 20-те имам сам за себе и за своју децу да се бринем. Ја имам још троје деце, па како ћу ја да живим, хоћу л их моћи до 20-те године све тако изранити и као тебе оженити и збринути“. А он ће рећи: „Па брините се како знате“. Дакле, он зна да тражи део, а мати нека се брине за брата и сестре како зна!! Како се ово слаже са Христовом науком? Зар је то по јеванђељу? Грешник тешки, како се титра са матером! У њеној невољи не само да јој неће да помогне, већ шта више тражи, да она ње-

му даде. Матери је остала једна кућица и четврт ланца баште и троје незбринуте деце. Она мора да пере код другог да децу израни. Пати се као нико, а он тражи очинство. О блудни сине!!

Свршићу ову малу расправицу и престаћу навађати примере, јер кад бих их хтео све навести, никад не бих свршио.

При завршетку из дубљине душе своје довикујем браћи, да се чувају тих лажних апостола; нек мудро ходе, да их лукави ови Фарисеји не улове у мрежу претворства, нек се не напијају на горком извору смртоносна пића јереси назаренске. Нек приступе што ближе под крила своје матере цркве, да их својом божанственом љубави загреје и сачува од грабежа љутога звера, који „као лав ричући ходи и тражи кога да прождере“. (I. Петр. V. 8.)

Браћо! „Браните се од њега тврђом у вери, а Бог сваке благодати нека вас утврди, укрепи и утемељи.“ У опхођењу с њима „будите мудри као змије а безазлени као голубови“, јер „јереси и треба да буду међу нама, да се покажу поштени који су међу нама“, и ако „од нас изиђоше, али не бише од нас: кад би били од нас, онда би остали с нама; али да се јаве да нису сви од нас“. „А ви дакле браћо што чувате из почетка, у вама нека стоји: ако у вама остане што чувате из почетка и ви ће те остати у сину и оцу“.

И ово је обећање, које нам он обећа, живот вечни. „Ово вам писах за оне, који вас варају“. (I. Петр. V. 9—10; Мат. X. 16.; I. Кор. XI. 19.; I. Јов. II. 19, 24—26.).

У Новом-Селу, 25. јануара 1889.

Јован Малушев,
парох.

О КОРИНТСКИМ ПОСЛАНИЦАМА.

(Наставак.)

Ст. 2. Глагољай бо языки, не челоукомъ глаголетъ, но Богу, *ὁ λαλῶν γλώσσῃ*. Да можемо појмити овај израз и многе друге у овој глави специјално који требају тумачења дара језика морамо се мало задржати и мало више пажње обратити на овај дар. Тумачи се не слажу како ваља разумети овај дар. Први су пут овај дар добили хришћани на дан силаска духа светог на апостоле (Дел. 2, 4.) као што је И. Хр. обећао (Мар. 16, 17.), после тога добијали су овај дар и други верни. (Дел. 10, 46; 19, 6); нарочито пак, као што се види из посланице ап. Павла Коринћанима, одарени су били многи коринтски хришћани овим даром (гл. 12 до 14.) Но говорећи о получењу тога дара, апостол не разјашњује, у чему се он састоји, јер је исти дар био познат

старој цркви. Међу тим он је временом укинута у цркви и већ Златоусту је тешко било протумачити својим слушаоцима у чему се састоји тај дар, јер му не достајашу догађаји ондашњег времена. Сравнијући места где се говори о дару језика, или како га они називаху о глоссолалији налазе израз: *λαλεῖν γλώσσῃ* (14, 2.) *λαλεῖν γλώσσαις* (14, 5) са додатком прилога *καὶ ναῖς* (Мар. 16, 17) и *ἐτέρας* (Дел. 2, 4) и најпосле *γέρη γλώσσῃ* (I. Кор. 12, 10).

а.) Најпростији и најприроднији појам о дару језика биће, да је хришћанин на један пут почео говорити језиком, који дотле није знао, н. пр. персијским, арапским и т. д. како је кад потреба изискивала. Тиме је постигнута главна цел дара језика — проповед еванђелија разним народима

и томе одговара израз глаголати и н и м и я з ы к и (Дел. 2, 4), и та околност, што су сведоци чуда педесетнице слушали апостоле говорити оним језицима, који су они из детињства говорили (ст. 8). И св. оци, тумачећи ово чудо, готово су га сви тако представљали. (Златоуст, Теодорит, Ориген, Јероним и др.) Но с таким поимањем тешко је у склад довести израз говорити језике или на језику, *λαλᾷ γλώσση*, говорити нове језике, говорити тако, да нико не може да појми оног који говори, а потребан је за то тумач (I. Кор. 14, 2. 5) којом се приликом често догађало, да сам онај који је говорио на језику, није у стању био другом растумачити шта је говорио. Даље, на дан педесетнице, сакупљени са свију страна Јудеји и прозелити слушали су апостоле говорити на разним наречијама; али је тешко представити, да је један апостол говорио на јеврејском, други на грчком, трећи на ком другом језику. Сви су они говорили величја Божја (Дел. 2, 11) и при том сви скупа. Неда се ни замислити, да је могуће било, да су једне исте личности у једно исто време више језика на један пут говорили, јер смеса разноврсних језика чудно би изгледала. Такав скуп људи не само да би се за пијане држао (Дел. 2, 13) него боље рећи зборница таква била би зборница луда. (I. Кор. 14, 23.)

б.) Услед таквих тешкоћа при разјашњењу глосолалија, неки су тумачи овако представљали ту ствар: да је говорећи језиком или језицима производио нераздељене звукове, слично грчким питијама и фанатцима, који су се окретали док нису у несвест пали, као жреци у других народа. Звуци ови, или боље рећи одељени усклици и целе речи, чешће и чешће изговорене, сливаху се у једну реч, која је не мотрећи на то, што ти усклици и

речи немају свезе и чине бесмислицу, могли слушаоцима изгледати као да има неки тајанствени смисао и сваки је слушалац могао различно поимати. То исто бива код методиста, мормонаца и руских сектанаца — с том разликом, што сектанци употребљују за то вештачка средства, циркусе и игре. Апостоли су узбуђени духом светим певали славу божију, а сектанти произносе бесвесне звукове. Но такво тумачење једва се може назвати достатчним. Ако су они, који су сакупљени били о педесетници, слушали апостоле да говоре земаљским њиховим језиком, то заиста они нису могли приписати то половном значењу, бесвесним звуковима, и ако су ови звукови били сродни са гласовима њиховог рођеног наречија, па и то не би значило говорити на каквом год језику, а кад би се произносили само звукови, и сам онај који говори, не би појмио шта сам говори, нити би знао, да ли означаје што његов глас.

в.) И ово мишљење није доста протумачено, да су апостоли говорили на јеврејском или арамејском наречју, а слушаоци су говор њихов држали за свој земаљски, тако да је сваком изгледало да апостоли говоре на том наречју, на коме је он навикао говорити. То би значило удвостручити чудо т. ј. изгледало би да нису апостоли и други хришћани говорили туђим језиком, него да су слушаоци слушали стран говор. Необјашњиво је, зашто су н. пр. међу Коринћанима једни чули а други нису, и нашто су нужни били тумачи, ако је апостол или други који хришћанин говорио на једном само наречју?

г.) Најприродније је разјашњење при појави глосолалија, да су добивши дар апостоли почели говорити на општељудском, кореном језику, од кога су сви језици и који је јединствен језик био до зидања куле вавилонске.

Језик овај указује нам на блиско сродство народа, који су и местом и временом подељени, и само помоћу њега објасњују се многе граматичке и речничке појаве разних сродних језика. Тај је језик надахнуо дух свети апостолима и првим хришћанима и оспособио их је да појме све језике и говоре тако, да су сви слушаоци без разлике, без обзира на разлику свих наречија чути могли њима познату реч и разумели што су апостоли говорили. Да пољамо могућност таквог чуда, ваља нам обратити се на унутарњи значај његов у историји човечанства. Силазак духа светог на апостоле и дар који је оспособио да говоре разне језике, боље рећи на свима могућим језицима, имаћаше цел, да успостави у човечанству то прво почетно јединство, унутарње средство свију људи, којег је нестало егоизмом и другим страстима, а очевидно се показало при зидању вавилонске куле. Колосално то подухеће, при коме су учествовала силна племена, беше поводом, да се најнепријатељскије страсти сударише и произведоше поделу појмова и језика. На дан педесетнице мора да се противно догодило, разни језици као и разне тежње мора да су се слиле у једно опште чувство љубави, у једну душу, и створише један језик, као негда до зидања вавилонске куле што беше на целој земљи један језик и једнаке речи (I. књ. Мој. 11, 1) тако и сада када се дух љубави излио у срца људи, у народа који верова, беше једно срце и једна душа (Дела ап. 4, 32); а с једнодушношћу и једномисленошћу појавила се и једногласност и јединство језика. Егда сошедъ языки слія, раздѣляше языки вышній, егда же огненныя языки разда- яше, въ соединеніе вся собра. (Кондак педесетнице.) Ту исту мисао изражавају и неки тумачи цркве.

Quando Spiritus Sanctus venit super discipulos, вели блажени Јероним, omnium linguis locuti sunt, ab omnibus intellecti sunt, linguae dispersae in unum congregatae sunt. (In Psalm. 54.) Ако тако будемо појмили дар језика, онда нам је појмљиво и то, зашто су апостоле, који су корално певајући величали славу Божју, појмили дошљаци, који су разне језике разумевали кад су они говорили разним језицима; појмљиво је и то, зашто је језик апостола био смеса језика, изгледао као језици, страни језици, шта више као нов језик. Тешко је разјаснити зашто је нужно тумачити такав језик. Кад је дух свети сишао се на апостоле, готово сви га поимаше, Коринћанима напротив увек требаше да онај који говори или сам разјасни што говори, или да други то за њега учини. Но и та ће се тешкоћа отклонити, кад предпоставимо, да осим чудне способности говорити језицима, дата је духом светим тако исто чудна способност разумети оно што је говорено; таку су способност добили, ако не сви а оно врло многи сведоци чуда силаска св. духа на апостоле, и добили су је сигурно за то, што су наклоњени били веровати у то чудо, као што видимо при крштењу Корнилија (Дела ап. 10, 44—46), а други нерасположени к вери напротив нису појмили реч апостола и исмевали су им се. (Дел. 2, 13) То исто било је у Коринту. За то се и искао дар тумачења онога, што је говорено.

Ст. 3. Никто же слышитъ, ἀκούει = *катаλὰ βαίνει*, руски: не понимаетъ. Кад би овде била реч о разговору на страном језику, то се не би могло рећи, да нико није разумео оног, који је говорио; њега би појмили бар они, који су знали тај језик; но овде је реч о свеопштем језику, кога нико није могао научити, него се добијао духом светим.

Ст. 4. Себе виждетъ, *οἰκονομῶν*. Надахнути духом светим апостоли не само да су сами дошли у одушевљење, него су и друге узбудили, и тако они што су говорили, могли су слушаоци разумети. У Коринту тога није било, да је усхићени хришћанин и ако је језиком говорио, могао друге поправити, у одушевљење довести. Онај пак, који пророкује или тумачи истине вере, не побуђујући у слушатеља одушевљења, него дејствујући на обично чувство, може им више користити, јер говори људима за поправљање и утеху и утврђење. (Ст. 3.)

Ст. 5. јер је већи онај који пророкује. Ово првенство пророка пред оним, који говори језике, само је условно: пророк се сма-

(Наставиће се.)

трао, држао за кориснијег од оног, који говори језике, ван ако ко казује да се црква поправља.

Ст. 6. у откривењу, или у разуму или у пророчству или у науци. То су четири врсте истина саопштене пророцима и од пророка. Спајају их у две, једна је унутарња а друга спољашња. Тим начином откривење биће унутарње средство добијања истине од духа светог, откриће тајана и премудрости божје и пророчанство спољашње средство саопштавања тајана Божијих; за тим разум (*γνώσις*) унутарње средство изучавања и примања Богом откривених истина, а наука (*διδάχη*) спољашње средство — поучавање других у томе, што је хришћанин изучио.

ИЗ САБОРСКОГ ОДБОРА.

О раду српског црквено-народног саборског одбора од 16. (28.) јануара о. г. саопштавамо ово:

Пре свега би прочитан отпис кр. угар. министра богочасти и наставе о именовању г. Василијана Петровића, епископа бачког, за администратора карловачке српске архиепископије и митрополије. Овај министарски отпис узео је саборски одбор на знање, но уједно је у записнику изјавио, да у погледу именовања администратора остаје на становишту, које је саборски одбор закључком својим у седници од 19. децембра 1879. г. већ обележио, те по томе приступајући своме раду, решено је како овај отпис министарски о именовању администратора, тако и телеграм министра председника, којим је рад саборског одбора до именовања администратора обуста-вио био, поднети у своје време сабору, да у тим питањима своје одлуке донесе.

Угарски министар богочасти јавља својим отписом, да је одбио рекурс именова-ног патријарха пок. Германа Анђелића про-тив одлуке саборског одбора, на име, да Ан-

ђелић на дужних 35.240 фор. за употреб-љен fundus instructus има плаћати 6% ка-мату од 1. августа 1882, као и накнаду од 1051 фор., што је био задржао за репицу, која је посејана била но није никла. Услед тог издат је налог фискалу народних фон-дова, да то потраживање пријави у оста-винској маси и да се састара да се у фонд унесе.

Архијерејски синод јавља, да је одо-брио избор питомца Станка Жупанског за слушање богословских наука ради при-преме за професуру на карловачкој бого-словији, те му је одредио, да те науке има слушати на православној богословији у Черновицу.

Сабороки одбор решио је, да се из је-рархијског фонда имају издати припомоћи: Емилу Чупићу, пароху Острогонско-Вацком 200 фор., Атанасију Филиповићу, свеште-нику у Шурјану 300 фор., Николи Нико-лићу, пароху у Кнезу 200 фор., општини чипској 200 фор. и општини батосечкој 200 фор. годишње.

Фискал нар. фондова др. Полит поднео

је извешће о свом полгодишњем раду, те измеђ осталог извешћује и то, да је парница, коју је у име фонда водио против оставине покојног патријарха Ивачковића због уништења тестамена, решена код највишег суда у корист народном фонду, који по тој пресуди добија половину оставине, а наследник покојни Мата Ивачковић одбијен је са својим потраживањем за накнаду трошкова за издржање и за погреб.

Након решавања многих призива против одлука епархијских административних одбора — узео је реч члан саборског одбора Паја пл. Јеремић, те извешћује, да је парох Стеван Анђелић, наследник покојног Германа Анђелића, дао њему изјаву, да ће све оно, што из оставине њему припадне, и осим тога још из свога 50.000 фор. дати на зидање карловачке гимназије и богословије, ако саборски одбор пристане на неке услове, које он од своје стране стави. На ово је саборски одбор решио, да је он вољан упустити се са г. Ст. Анђелићем у трансакцију, но да би то могао учинити, нека он поднесе ту своју понуду писмено и услове образложи.

Из клирикалног фонда издано је 50 богословских стипендија по 120 фор., и то 32 богословима из горњо-карловачке и пакрачке дијецезе а 18 из осталих дијецеза.

У благајни се у овај мах нашло готовине 92.000 фор., и од тога је одобрено зајмова око 64.000 фор. За сконтровање

благајне народних фондова изаслани су чланови: М. Живковић и Ј. Коњовић.

Чланови одборски Евген Думча и Лазар Каћански поднели су извешће о прегледаним рачунима фондовским за г. 1885. и на основу истог решено је наложити књиговодству, да конте појединих дужника најдаље за три месеца дана закључи, иначе ће се тај посао на њихов трошак дати обавити и осим тога наредиће се дисциплинарна истрага; даље да има поднети одбору исказ рестанција и дубијоза, и осим тога су издата још некоја упутства у погледу вођења рачуна.

Пошто саборски одбор за ову 1889. год. нема сабором установљеног прорачуна, то је издато упутство, да се за прва три месеца ове године имају издавања по ланском прорачуну чинити, а књиговодство ће имати у седници одборској марта месеца поднети предлог прорачуна за ову годину.

Изабраном и потврђеном владици пакрачком М и р о н у Н и к о л и ћ у дозначена је владичанска плата од 7. новембра 1888. као дана највише потврде, пошто је и до сада свагда обичај био, да се владицама плата од дана највише потврде дозначује.

Поднесена извешћа о издавању залишних парехијских сесија под закуп већином су одобрена, те су још решаване разне приватне молбе. У овим седницама саборског одбора обављено је свега 220 разних предмета.

Религиозно-философски и црквено-историјски прилози.

(Наставак.)

Топрв, кад су се започеле природне науке бавити око испитивања природе светлости, и кад се дошло до таквих изналазака, који би се били држали пре за смешне басне, добију отуда филолози повода, да тачније посмотре у првобитном језику текст, који је тако дуго и тако немилице исмеван. Иглед, показало се, да свеопште употребљавани превод није прави, није од речи до речи веран; да у јеврејском изразу не стоји: „Бог рече, да буде светлост и

би светлост“, него стоји: „нека је светлост и била је светлост“.

Доиста не опажа се само разлика међу та два начина читања, него се она и осећа. Формално се види, како просијну наједанпут светлост из таме и осветли цео простор светова. Осећа се са страхом и стрепњом свемогућност божије речи: „нека је светлост и била је светлост!“

Тај поправљени превод библијског првобитног текста признали су и сами при-

родњаци као чудесно сугласан са њиховим изналасцима о природи светлости. Кад је створио Бог у почетку небо и земљу, није требао да ствара нарочито и светлост, т. ј. да производи из ничега, јер светлост није сопствена материја, него је фива течност, која испуњава цео простор светова, проицава целу материју, инхерира сваком делу њеном, и улази у чувствено опажање т. ј. светлећи показује се кад се доведе у мицање, тако исто, као што је и глас следство доведено у мицање атмосферног ваздуха. Дакле Мојсије је означио пре три хиљаде година постанак светлости са свим и тачно оним начином, који одговора по најновијим изналасцима научног испитивања природи светлости и узроку њене појаве. Дах свемогуће речи: „Нека је светлост“ поставио је етеричку са материјом заједно створену течност у мицање и „била је светлост.“ Лепо примењује апостол Павао ту узвишену истину и на религиозну светлост, кад пише у свом другом писму на Коринћане гл. 4. ст. 6: „Бог, који је рекао, да просветли светлост из таме, он је положио једну светлу зраку и у наша срца, да се осветли кроз нас познавање славе Божије у лицу Исуса Христа.“

Филолози и геолози поступили су у доказивању истине мојсијевих извештаја о светлости даље. Као што се разуме по себи најмање их је било, који су имали ту побожну намеру, да послуже тим религиозној вери, него је ишло много више њих само за научним нагоном; али зато опет служе њихови изналасци, као докази религиозној истини. Научењаци опазе на једанпут, да у јеврејском реч „светлост“ схваћа у себи и појам топлоте, и што је знаменито, означава и течност (fluidum) која постаје испаравањем и узавирањем таквих тела, која имају то својство, да се растежу као ваздух. И ту пише Шобард у свом делу: „*Elements de geologie*“ ово: „То је факат, који се има уважити, да су изражени у Библији појмови топлоте и светлости с једном једитом речи тако, као да су једно и исто. Реч јеврејска мора се преводити са „светло-

топлота“, што одговара нашем хемично-електромагнетичком агенсу, реч, која је постала тако рекући, тек јуче. Дакле Библија је била и у тој тачци за више него 3000 година напреднија од наука. Не сме се превидети, јер нам може ићи на руку, да појмимо, шта је она појава, којој дајемо име светлост, јест, не сме се превидети, да јеврејска реч у првобитном значењу своје даје идеју једне течности, која постаје испаравањем.“

А даље сведочи професор минералогije и геологије у Монпељеру, на кога смо се већ позивали, Марцел де Серес, који пише: „Наликост у начину, којом се распростире топлота и светлост управо онако, као што показује Мојсије у свом приповедању, слаже се са свим са стањем науке у најновијем времену. Господин Араго покушава најженијалније и ради око тога, да експериментима реши питање о природи светлости. Али види се, да је пресекао давно пре њега и пре Њутна, Мојсије за новије природњаке чвор тога питања и да се поставио и он на страну науке о кретању.“

И ту вели Август Николас: „Јест, доиста се управљао Мојсије у свом приповедању по ономе, који је ставио Јову она неиспитана питања, којих решење је задржао, као што се види науци нашег столећа!“ Ми ћемо навести нека од тих питања, која потресају. Она овако гласе у књизи Јововој гл. 38. „Јеси ли долазио ти до дна морскога, и јеси ли ходио трагом по дубљини? Јеси ли се отворила теби врата смртна, и јеси ли видио врата таме смртне? Јеси ли чуо ти, како је широка земља? Каж ми, где пребива светлост, и где је место таме; да бих могао ти освојити њене границе и упамтити пут к њеном стану. Јеси ли знао ти, кад ћеш се родити, колико ће бити твојих дана? Јеси ли био ти онде, од куда долази снег и од куда пада лед? Знаш ли ти, којим се путем распростире светлост? Познајеш ли ти свезе, које вежу седам звезда (влашиће)? или можеш ли раздрешити свезу Ориона (штапова)?

Можеш ли извести зорњачу у своје време, или водити кола на небу преко њихове деце? Знаш ли ти како се управља небом, и можеш ли ти уређивати с њима на земљи? Можеш ли водити грмљавину високо у облаци? Можеш ли пустити муње да иду и да рекну: ево нас? Ко даје срцу мудрост и души разумне мисли?“

Само свемогући и преблаг Бог дао је човеку, кога је створио по образу своме, нагон и силу духа, да може пробити се до мудрости онога што је сакривено, и тако је открила наука већ многе тајне природе, дакле одговорила на многа од оних питања, која су стављана Јову, али и потврђују сви изналазци њени истине откривене религије и то доводи праву мудрост људску до тога, да призна премудрост и свемогућност божију и да им се клања.

Да наведемо још које научне сведоцбе. Араго (рођ. 1786, умр'о 1853.) један од највећих физика не само Француске, него свега света, чувен особито као изналазач магнетизма, који се развија окретањем (ротацијом) и по својим дубоким испитивањима и женијалним изналасцима о поларизацији светлости и о галванизму, потврђује извештај Мојсијев о појави светлости пре појаве сунца, кад изјашњава, да светлост постаје мицањем етирске течности, и наводи као доказ за то јаке одношаје, који се налазе међу узроком, који производи електричне појаве, и оним, који даје светлости постанак њен. И свештенички један, али строго научни природњак, многозаслужни абат Нолет учио је већ, да је електрицитет правештаствена ватра, којој се прилаже двоструко својство, да светли и жеже, што се доказује громом. Нолет је учио даље: „Једнакост дејства обзнањује нам са сваком поузданошћу, да је узрок само један и исти и све нас доводи све више до те вере, да су ватра, светлост и електрицитет само три различита начина, у којима се појављује једно и исто суштаство.“ Али то суштаство не зависи никако од сунца, нити је то само сунце, као што се држало то тако дуго; дакле Мојсије изрекао је и једну научну ис-

тину, кад је казао, да је била светлост пре него ли сунце.

IV. „И Бог рече: нека пусти земља из себе траву и биље, да се зелене, и семење, и плоовито дрвеће, да носи свако по својој врсти плода, и да има у себи своје сопствено семе. И било је тако. Земља пусти из себе траву и биље, које се усеменило свако по свом роду, и дрвеће, које је доносило род, који је имао у себи своје семе, свако по своме роду.“

Противу тих библијских изрека нису могли приговорити ништа сумњивци и подсмевачи, јер се морало показати и најнеизображенијем човеку са свим природно, што је проназео Бог најпре биље па после животиње. Много је већи број животиња, које живе од биља, с тога би се морале биле упропастити тек што су створене, кад им неби био приправио творац већ напред биљне пиће. И не треба да је ко учени испитивач, па да опази својим очима, како још увек, кад се покаже из воде на дуже време комад суве земље, одмах се покрије исти биљем најпре од најниже врсте, после са све савршенијим растињем, а најпоследње украси се и дрвећем.

То је дакако са свим други процес постајања него што је првобитно произвођење; али доста је та појава за то, да не може нико сумњати о истини Мојсијевског приповедања о произведењу биља.

Али та истина потврдила се у најновије време научно на врло занимљив и доста чудан начин, и то особито и управо геологијом, о којој неверни радо проносе, да је одузела откривеној религији подину. Али напротив томе опет су осигурала права научна геологичка испитивања религији подину, коју су јој хтели назови-мудраци својим препирањем да извуку испод ногу. Ми морамо приметити на ново, да није било много тих учених испитивача, и једва је био можда по који од њих, који је имао ту свест, да не рекнемо ту намеру, да послужи тим религиозној вери. У својој научној гордости држали су они, да није вредно, да се забављају ни у оп-

ште ни како год друкчије са библијом, и за то нису имали ни мало воље давати библичкој повести о стварању какву научну вредност или још и сравњизати своје горде изналаске са детињским приповеткама Мојсијевим. Али наука је морала ипак служити вери и без свога знања и без своје воље. Једно, што је било ипак појединих учених испитивача, који нису пали са висине свога знања у бездан неверја, који су мислили поред свога учења и на библију, и чезнули су за тим, да могу сложити извештаје њене са резултатима науке, који су дакле признали с великом радошћу сугласност обадвеју, и није их могла задржати ни сујетна просветна машта, ни бојазан од подсмевања неверних, да не исповеде то и јавно. А друго, било је много и побожно верних свештеника и световњака, који, ако и нису били по себи природњаци, ипак су били тако свестрано изображени, да им нису остали изналасци природних наука непознати, који су дакле поздравили тако исто с весељем сугласност истих са Мојсијевим приповедањем, и трудили се, да распростру популарним начином по далеким круговима познавање, које поткрепљује веру знањем.

Овде излази понајуре геологија фосилија на среду, наука о образовању и преображавању тела земнога, које се испитало из његових унутрашњих слојева и из остатака од органичких бића, који се налазе међу тим слојевима. У науци дошли су особито Кивије и Хумболт до најважнијих и најоснованијих изналазака о реду слојева почевши од гранитног зрна на до површја кугле земне. И ту се види, како су сачувани у крилу земље из прво-

битног време на великолепно комади доказа за истину Мојсијевог извештаја о стварању биља.

Ми наводимо сведоцбу Кивијера, који дакако није мислио на библију, кад је писао. Али баш с тога има сведоцба његова тим већу важност. Он описује слојеве фосилија, како су се слагали почевши од површја земље па даље до средњих прелазних тавана, и кад је дошао до кречне швољке, пише: „Тај шкољко-кречни камен је, где се показују велики талози гипса и богати слојеви од камените соли, и под којим се налазе слаби слојеви од бакарног листаца, који садржавају врло многе рибе и међу њима гмизаваца из слатке воде. Бакарни листац лежи на црвеном пешчаном камену, у кога епоху образовања спадају и чувени талози каменугља, који су извори помоћи садашњег времена и остаци од *првог вегетабилног богатства, којим је било украшено горње површје земље.* Стабљике штавоља (корова) од којих су нам сачували они снимке, казују нам, како су се јако одударале шуме пређашњег света од садашњих наших. Онда се долази одмах на оне прелазне слике, где је *прва природа, мртва и чисто минерална, почела преотимати господство природи, која организује.*“

Како се чудно слажу световне науке са познавањем св. писма! Мојсије је знао још пре 3300 година, да је била украшена земља најпре са царством биљним, а геолози су то дознали тек у најновије време у крилу земље. Разлика је међу обадва извештаја само у изражајима: Мојсије пушта, да постане биље на „суву“, а Кивије на „мртвој природи.“ (Наставиће се.)

ПАВАО ЂУРКОВИЋ, СРПСКИ СЛИКАР.

Ових дана видео сам у нашег г. биљежника Фрање Троша слику Павла Ђурковића, и г. биљежник ми рече, да му исти Павле Ђурковић пада деда (по матери). Слика је масном бојом израђена и у добром стању очувана.

Под портретом налази се овај потпис:

„Павелъ Гьурковичъ Главно Гервинъ, Бывшій Придворный Живописецъ при Блаженпочившей Госдарины Палатинѣсвицѣ Александрѣ Павловнѣ, лѣта 1801-го въ Бѣдинѣ; лѣта же

1814 го Собственною изобразиса рѣ-
кою, въ Карловцѣ Ермстѣмъ.“

Из овога се дакле види, да је био
при двору Александре Павлов-
не, супруге Палатина Угарског Јо-
сифа, која је умрла 1801. године и
сахрањена је у капели руској у селу
Ирми код Будима.

О животу свога деде не знаде ми
г. биљежник много казати, само ми
рече толико, да је рођен по свој при-
лици у Баји, да је био рођени(?) брат
Јевђенија Ђурковића, главног школ-
ског надзорника; да је много путовао
по Русији, па се после смрти Пала-
тиновице преселио у Одесу, одатле у
Цариград; гдје је и умр'о, али које
године, то ми не мога рећи.

Што се тиче његовог сликарског
рада, рече ми г. биљежник, да је слу-
шао од своје матере, да је сликао цр-
кву у Сомбору, Каћу и неку капелу
код Карловаца. (Но ја не знам ка-
ква би то капела била, јер мени бар
око Карловаца никаква капела није
позната. Ако то неће бити можда гор-
ња или доња црква у Карловци?)

Вредно би било знати ко је сликао
иконостас у руској капели у Ирми,
где је и гробница цок. Палатиновице?
Да није можда то рад њезиног двор-
ског сликара? На ову ме мисао наводи
то, што сам ово дана читао опис Сент-
андрејске околице (4. бр. „Заставе“
1889.), где се описује и Ирманска
руська капела, па међу осталим вели се
тамо, да има међ сликама и слика св.
Саве, а ту слику, премда је св. Сава
и од руске цркве за светитеља при-
знат, тешко да је радила руска рука
за руску цркву, него је то по свој
прилици радила рука, која се тако
радо потписивала: „Славно Сербинъ“,
па је и на ту руску задужбину же-
лела да удари — тако рекућ — пе-
чат свог српског осећања.

Вредно би било да о овоме про-

беседе они, којима је Ирманска капе-
ла на дохвату?

(Држимо, да је умесно, да овде уз
овај саопштај нашег поштованог су-
радника додамо шта вели о Павлу
Ђурковићу Иван Кукуљевић Са-
цински. Кукуљевић у својој књи-
зи „Slovník umjetníkůh jugoslavenství“
(свезак I. у Загребу 1858) казује о
сликару Ђурковићу ово:

„Ђурковић Павло, сликар, ро-
дио се у Баји од српских родитеља
концем 18. вијека, а умр'о у Одеси
око године 1830. Бијаше доста добар
портретиста. Начинио је 1816. год.
подобје (т. ј. ликове) српскога пјесни-
ка Мушицкога и Вука Караџића у
манастиру Шишатовцу. Године 1824.
насликао је књаза Милоша Обренови-
ћа, које дјело налази се сада у Бечу
код Вука Караџића, и жену Милоше-
ву књагињу Љубицу, која подоба ре-
зана је касније у бакар. У Карлов-
цима начинио је веома добро митропо-
лита Стратимировића. Уресио иконама
главни храм у Вршцу, а у Пакрацу
снимио красну прилику св. Варваре
од Теодора Илића. (Овај је сликар по-
знат под именом Чешљар. Ур.) Ова
снимљена слика стоји сада у резиден-
цији новосадско-бачкој. Радио је тако-
ђер много по црквама и манастирима
фрушкогорским у Срему, за тим у
Влашкој и Одеси.“ — Ур.)

„Собственною рѣкою“ изображена
слика Павла Ђурковића јесте, као што
сам већ горе рекао, у са свим добром
стању, па неби била ваљда ни „Ма-
тици Српској“ на одмет, те би добро
било, да се побрине и исту себи при-
бави, јер по мом скромном мњењу
вредно би било сачувати лик тога
„Славно Сербина“, који је заузи-
мао место дворског сликара код руске
принцезе а угарске Палатиновице.

У Кишфалуби 11. јан. 1889.

Стеван Михалцић,
парох.

Белешке.

(Јадно стање наше духовне књижевности.) Ево још један жалостан појав нашега немара. Ваљани и врсно уређени часопис: „Истина“, који у Задру излази, хоће да нам угине са нехата својих претплатника! Уредник тога листа, пречасни госп. прота и професор богословије *Ј. Вучковић*, у 12. броју саопштава ово својим предбројницима: „Три године и три мјесеца излазила је „Истина.“ Пред нама су три књиге, о којима многи веле, да нијесу на одмет. Али пред нас излази сад и *рачун* штампарије, којег наши овогодишњи предбојници неће да исплате. Бадава је радио ове године уредник, бадава су радили и сви поштовани сурадници. И он и они радили су за корист и славу своје цркве. Само штампарија тражи награду. Па ни ту једину награду предбојници баш неће да подмире. А зар је право да уредник, од своје учитељске заслуге плаћа лист за предбројнике, којих је на броју доста, али на плаћању мало? По нашем суду то није право. *С тога ћемо са првом свеском четврте године причекати мало, па кад видимо одзив, онда ћемо је дати у штампарију.* Не буде ли одзив повољнији но до сад, *ми ћемо обуставити издавање листа, а новац ћемо вратити онима, који нам га послаше или још пошаљу. У Задру концем 1888. године.*“

(Нова српска црква у Бечу.) Српска православна црквена општина у Бечу имала је прошлог месеца своју годишњу скупштину и закључила је, да сагради општинску кућу, у којој ће бити смештена црквица, стан за пароха, учитеља и просторије за српску основну школу. Општинска кућа саградиће се још овога лета у Видовој улици близу Мароканске улице и стаће 80.000 фор.

(За управитеља патријаршијског добра Даља) — како јавља „Бранк“ — по-

стављен је г. *Теофан Косовац*, игуман манастира Прибине Главе, који је познат као један од најбољих економа и коме је саборски одбор пре годину дана, на основу извештаја изасланог повереника за преглед манастира, изјавио признање на узоритом газдовању и управи.

(Упражњене парохије.) Епархијска консисторија *темишварска* расписала је стечај ради попуњења парохија у *Српској Боки* и *Арад-Гају*, с роком до 1. (13.) априла о. г. На парохију арад-гајску имају првенство они, који знају мађарски.

(Нов манастирски настојник.) Г. *Јосиф Јорговић*, игуман, постављен је за настојника манастира Војловице код Панчева. Исти је игуман већ преузео управу манастирску.

(Дарови српској цркви у В. Бечкерек.) На заузимање в. бечкеречке женске добротворне задруге поклонила је гђа *Јулијана удова Ранисављевићка* из В. Бечкерека 2000 фор. на обнову иконостаса у храму успенија Богородице. Осим тога набила је ова племенита Српкиња српској православној цркви тамошњој богато израђено „небо“ у вредности од хиљаду *ф* орината,^Р и још и прекрасно кандило пред иконом св. Богородице. — По примеру ове побожне хришћанке даровала је и удова госпођа Султана *Дујаковићка* светој цркви два лепа и богато украшена црквена барјака. — Нека је слава и хвала овим племенитим Српкињама, које се тако искрено сећају своје српске православне цркве! Дај Боже да се на њих угледају и друге побожне Српкиње!

(Видовданска 500-годишњица.) О Видову дне 15. (27.) јуна о. г. биће 500 година од како је на Косову год. 1389. пропало српско царство. Ради прославе тога знаменитог догађаја чине се на све стране припреме како у Србији тако и у оностраном Српству. У *Руми* се склопио за ту.

светковину *средишњи одбор*, који се стара да се што свечанија прослава приреди у манастиру *Раваници* у Срему, где почивају мошти св. кнез-Лазара, који је погинуо на Косову. Румски средишњи одбор позвао је песнике наше да певају две песме и то: химну видовданској петстогодишњици и општај од прославе; осим тога позвао је певачка друштва, да се пријаве са песмама које желе певати о народном слављу, и да приреде забаве зарад подмирења трошкова око те прославе. Чист доходак носиће име: „Заклада видовданске петстогодишњице“ и даће се на руковање „Матици Српској“ а у корист награђивања српских композиција. Сва преписка и новац шаље се одборском председнику г. Јовану А. Ђуричићу, трговцу у Руми. За сад је овај програм установљен: 1.) Свечана служба божја и парастос погинулим јунацима, а појаће се литургија Корнилија Станковића; — 2.) после подне приредиће се у Раваници народно славље, где ће певати певачка друштва; — 3.) беседа у Руми у почаст гостима.

(Г. Мита Нешковић) учитељ у Иригу, познати књижевник и уредник „Новог Васпитача“, именован је од кр. земаљске владе у Загребу за жупанијског *школског надзорника* у Беловару. Ми честитамо нашем пријатељу и врском педагогу српском М. Нешковићу, што му је учињено то одликовање, које је по своме стручном знању и ванредној способности давно заслужио, и надамо се, да ће он и на овој новој позицији пуно користити школској настави и педагошкој књижевности.

(25-годишњица „Зоре“ у Бечу.) Српско академско друштво „Зора“ у Бечу прославило је о св. Сави двадесетпетогодишњицу од свога постанка. Рад овога друштва и опис прославе јубиларне донели су опширно наши политички и белетристички листови, а ми овде само напомињемо, да је ово јачко друштво донело до сада много користи српском народу, те му желимо, да дочека и педесетогодишњицу своју.

Некролог.

(† Тима Ђурашковић) парох у *Златици*, близу Беле Цркве, преселио се у вечност у 61. години свога века. О покојнику се вели, да је био добар свештеник и родољуб. Покој му души!

(† Георгије Курјаковић) *игуман* манастира *Велике Ремете*, преминуо је 23. јануара о. г. у 66-тој години живота свога после кратког боловања. Покојник био је родом из Старог Футога и више је година провео као калуђер у манастиру Крушедолу; а у последње време постављен је за игумана у В. Ремету. Мир пепелу његовом!

Нове књиге и листови.

Дабро-Босански Источник. Лист за црквено-просвјетне потребе срп. правосл. свештенства у Босни и Херцеговини. Излази у *Сарајеву* два пута у месецу од почетка године 1889. — Година III. — Цена 3 фор. годишње. — Власник и издавалац АЕМ. консисторија. Одговорни уредник: Ђ. Петровић, свештеник. — Нека је својски препоручен нашем свештенству овај добро уређивани духовни лист.

Стојан. Приповетка *Косте Николића* (Прештампано из „Невена“ за год. 1888.) У Н. Саду, штампарија А. Пајевића 1888. — Стр. 45.

Књиге за народ. Издаје „Матица Српска“ из задужбине *Петра Коњевића*. Свеска 20. и 21. Поучни разговори из народне економије Написао *Морис Блок*. По X. издању прерадио и за наше прилике удесио *Светозар Шакрак-Нинић*. (Ово је дело француска академија обдарила првом наградом.) Трошком срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Н. Саду 1889. — Св. I. стр. 70, а св. II. стр. 71. — Цена је свакој свесци само 10 новчића.

Зборник позоришних дела. Свеска 24. Преи лек. Шаљива игра у једном чину, написао *Мита Калић*. На свет издаје: Управа срп. нар. позоришта. Трошком срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Н. Саду, 1889. — Стр. 36. — Цена 20 новч.

Зборник позоришних дела. Свеска 25. Свекрва. Шалива игра у једном чину, написао *Мита Калић*. На свет издаје: Управа срп. нар. позоришта. Трошком српске књи-жаре и штампарије Браће М. Поповића у Н. Саду, 1889. — Стр. 47. — Цена 20 нч.

Срби у Мађедонији и јужној Старој Србији или одговор г. С. С. Бошчеву. Написао *Милојко В. Веселиновић*. (Прештампано из „Сриства“.) Београд, штампано у штампарији краљевине Србије, 1888. — Стр. 37.

Књижевна објава.

Опће је мишљење, а и мени се самом чини, да је жива потреба, да се изда једна књига, у којој би било изложено право, које данас важи у појединим аутокефалним православним црквама, и у којој би и правник и свештеник могао наћи што му треба по црквено-правним питањима, те сам ево одлучио да штампам

ПРАВОСЛАВНО

ЦРКВЕНО ПРАВО

по опћим и посебним законима
у Аустро-Угарској, Србији, Русији,
Влашкој и т. д.

а упоредо у главнијим питањима
са римокатоличким и протестанским
црквеним правом.

Неко је опазио, да књига по црквено-ме праву пок. митрополита Шагуне може нешто значити за богослова, али за правника ништа. Ја сам добро упамтио ту опаску, те сам уредио моју књигу тако, да се о њој не ће моћи то исто казати.

Књига ће изнијети около 30 штампа-

них табака формата мога „Зборника“. Ци-јена јој је 3 фор. Издаћу књигу у три свеске, и свака свеска по 1 фор. Свеске ће излазити једна за другом.

Ја овим отварам претплату; па ко же-ли, нека ми се пријави, и слаћу му доти-чне свеске о моме трошку, ако ми пошаље у напријед новце; иначе ћу му их слати per Nachnahme, — и тада ће га наравно књига стати нешто скупље.

Ко ми скупи 10 претплатника, даро-ваћу му једну књигу.

Чим буде толико претплатника, колико треба да се исплати издање, одмах ћу ру-копис дати у штампу.

У *Задру*, (Zara, Dalmatien) фебр. 1889.

Др. Никодим Милаш.

Све дужнике наше, којима смо нарочите карте разаслали, учтиво моли-мо, да сваки свој дуг у најкраћем року подмирити изволи, јер ћемо бити при-морани штампати имена свију оних, који нам што дугују за прошле го-дине. Вересија је утукла многе листове, па нећемо ни ми моћи још дуго овако да нам листу дужници корен подгризају. Зато нека сваки свој дуг одужи, јер и ми своју дужност савесно чинимо издавају-ћи овај лист не само без икакве користи своје, него са материјалном штетом, све у лепој нади, да ће наше пожртвовање увидети они, за које се овај лист издаје, те ће пренути и боље се но дојачко на овај лист предплаћивати. Ако то не учи-не скоро, и нама ће се стрпење исцрпе-ти, те ћемо са једним горким искуством богатији морати са болом у души напу-стити издавање овог књижевном критиком признатог ваљаног и корисног листа.

ИЗДАВАТЕЉСТВО „ГЛ. ИСТИНЕ“

„Глас Истине“ излази 15-ог и последњег дана сваког месеца на читавом табаку велике 8-не. — Рукописи шиљу се г. Сави Петровићу уреднику, а претплата штампарији А. Пајевића у Нови Сад.

Цена је листу: За Аустро-Угарску: на целу го-дину 2 ф., на пола год. 1 ф. За Србију: на целу годину 5 дин.; на по год. 2½ дин. Из Србије пред-плату прима књижара В. Валожића у Београду.

Још се могу добити сви бројеви „Гласа Истине“ од почетка до данас.

ВЛАСНИШТВО, ИЗДАЊЕ И ШТАМПА А. ПАЈЕВИЋА. У НОВОМ САДУ.